

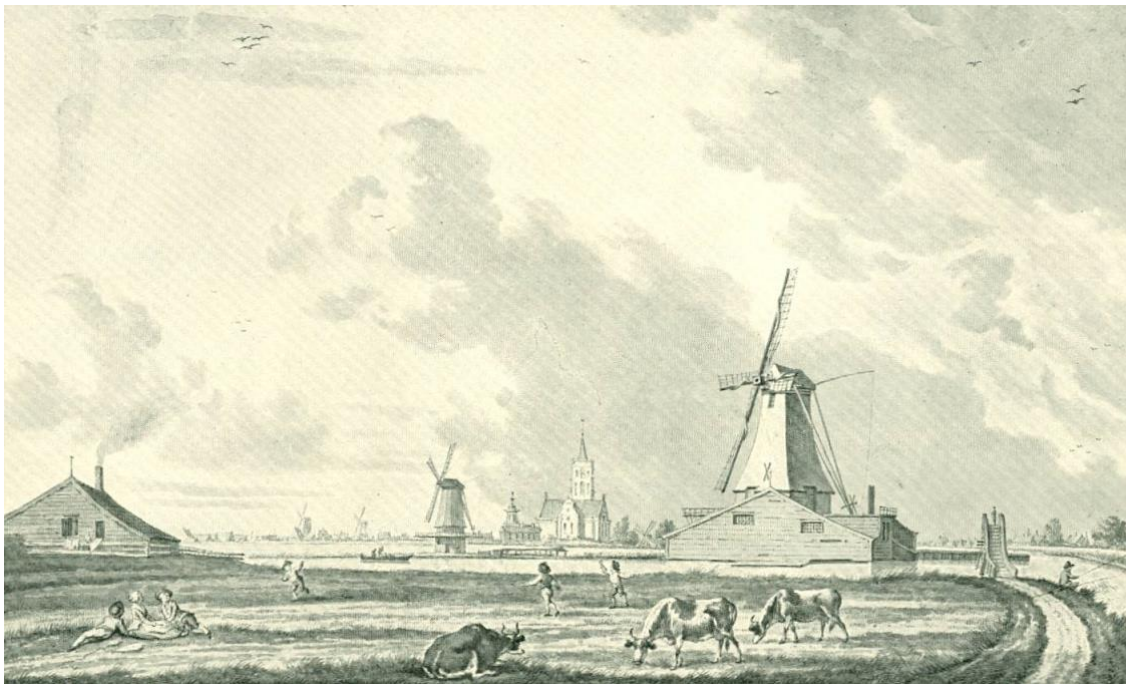
Rondje Schoolmeester.

Rondje Schoolmeester is al jarenlang een begrip bij de meeste Zaanlandhardlopers. Ook is het heel normaal om het rondje te wandelen of fietsen als je toevallig geen zin hebt om te rennen.

De naamgever van dit stukje is de enige papierwindmolen in de wereld die nog in staat is om papier te maken. In 1692 begon de molen met het maken van papier, maar pas in 1695 verkreeg Symon Stoffelsz de echte windbrief. In die tijd telde de Zaanstreek een flink aantal papiermolens, waarbij vooral de productie van witpapier een uitdaging was. Dit kwam vooral door een groot gebrek aan helder water. Op een slimme manier slaagden de Zaanse molenaars er in om van het troebele polderwater helder water te maken.

Hoewel het tegenwoordig heel simpel is om met een fototoestel of telefoon een afbeelding te maken, was dat in het verleden niet zo eenvoudig. Je had al een tekenaar nodig om een plaatje te maken.

In 1794 maakte Bulthuis onderstaande tekening.

In het midden zie je de middeleeuwse kerk van Westzaan, met daarnaast het in 1783 gebouwde Regthujs. Rechts van de kerk staat de papiermolen de Schoolmeester en links van de kerk zie je de meelmolen De Goudsbloem. Duidelijk is ook te zien dat het paadje en de hoge brug naar de molen niet bestemd waren voor snelverkeer. Het paadje had de naam het Guispad en was de verbindingsweg tussen Zaanwijk en Westzaan. Het was trouwens ook de

doorgaande weg naar Assendelft, Beverwijk en Haarlem. Honderd jaar later was het paadje wel verbreed tot een karrenspoor waarover een koets kon rijden, maar het wegdek was niet verhard.

In de loop van de negentiende eeuw verloren de Zaanse papiermolens steeds meer terrein aan de op stoomkracht werkende fabrieken. In 1877 werd ook in De Schoolmeester een stoommachine geïnstalleerd door de toenmalige eigenaars, de Gebroeders De Jong. In 1902 werd er door de firma zelfs nog een stoempapierfabriekje naast De Schoolmeester gezet. Dit stenen gebouwtje met de naam Vergulde Bijkorf staat nog steeds naast de molen, maar draagt nu de naam SMITCO.

Door een zware storm in 1949 waaide een deel van de droogschuur van de fundering. Gelukkig werd de droogschuur weer gerestaureerd, maar de schuur werd wel korter gemaakt.

De Gebroeders De Jong zijn belangrijk geweest voor het in stand houden van de molen. Het productieproces werd ondersteund door de molen te voorzien van mechanische ondersteuning zoals een stoommachine, een dieselmotor en een electromotor. Van 1957 tot 1976 was de papiermolen eigendom van de Vereniging van Nederlandse Papierfabrikanten. Vanaf 1976 is Vereniging De Zaanse Molen eigenaar van De Schoolmeester.

Als we nu vanaf de molen richting Westzaan lopen, zien we bij de hoek met de omgelegde Guisweg een wat vreemd gevormd woonhuis staan van de firma Verkort, Tuinaanleg.

In verhaal 1b. ga ik verder met dit pand.